

การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเถกิง ตำบลตาคง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์
Development of A Supplementary Reading book on Important
Buddhist Days for Grade 4 in Ban Thakerng, Takong Sub-District,
Sungkha District, Surin Province

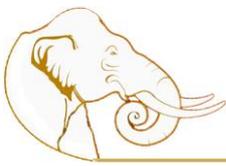
สุพัตรา ธีระบุตร¹ อัคราพร สุขทอง² ธงไชย สุขแสวง³ และอิทธิวัตร ศรีสมบัติ⁴
Suphadtra Teerabud¹ Acharaporn Suthong² Thongchai Susawang³ and Itthiwat Srisombat⁴
¹⁻⁴หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Master of Education Program in Social Studies Surin Rajabhat University

Received : October 17, 2023; Revised : September 4, 2024; Accepted : September 11, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเถกิง อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียน 18 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.70/82.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้จากหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลังจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 3.28

คำสำคัญ : การพัฒนา; หนังสืออ่านประกอบ; วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

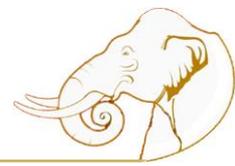
Abstract

This research aimed to 1) develop a supplementary reading book on important Buddhist days (within the Learning Area of Social Studies, Religion, and Culture) for Grade 4 students, ensuring it meets the performance criteria of 80/80, 2) assess the impact of this supplementary reading material on students' academic achievement by comparing pre-test and post-test scores, and 3) evaluate student satisfaction with the learning activities associated with the book at Ban Takerng School. The study involved Grade 4 students from Ban Theking School in Sangkha District, Surin Province, under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3, during the first semester of the 2023 academic year. Eighteen students were selected through purposive sampling. The findings revealed that 1) the developed supplementary reading material on important Buddhist days for Grade 4 met the efficiency criteria with a score of 82.70/82.33, surpassing the target of 80/80, 2) there was a significant improvement in the students' academic achievement at the .01 level after using the material, and 3) the students expressed high satisfaction with their learning experience, rating it at an average level of 3.28 out of 4, indicating a very satisfactory level of engagement with the material.

Keywords: Development; A Supplementary Reading book; The important Buddhist days

บทนำ

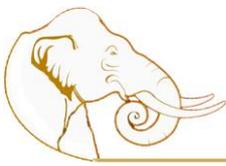
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาฉบับแรกของไทยที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษา และการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะหมวด 4 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. 2545 : 22) จึงได้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรของประเทศ ที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพ และส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนา ได้เรียนรู้ ตามพื้นฐาน ตามความถนัด ตามความสามารถของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่ม และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งโดยธรรมชาติวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ และสังคม มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ โดยเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เรียนรู้จากข้อมูล

ข่าวสารทั้งภายนอกห้องเรียนและในห้องเรียน ซึ่งเป็นความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ตลอดเวลาโดยใช้เทคโนโลยี และสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างเป็นประโยชน์ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามระบอบประชาธิปไตย บนพื้นฐานของหลักคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพัฒนากระบวนการ การเรียนการสอน ให้มีความทันสมัย มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 8)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในส่วนเนื้อหา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาที่เป็นรูปธรรม หากไม่ได้รับการปฏิบัติจริงแล้วจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจยาก และไม่คอยให้ความสนใจ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ และสาเหตุอีกประการหนึ่งคือ จากตัวครูผู้สอน ยังใช้วิธีการสอนยังไม่หลากหลาย ครูผู้สอนจัดวางแผนการเรียนรู้อย่างไม่ดีพอ ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาพระพุทธศาสนา ดังนั้นครูผู้สอนต้องพัฒนาการเรียนการสอน โดยการใช้แนวการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน และได้ฝึกปฏิบัติจริง พัฒนาสื่อการเรียนรู้อให้มีคุณภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อให้เหมาะสม ทำได้หลายลักษณะได้แก่ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด คู่มือครู คู่มือการเรียนรู้อ บทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนโปรแกรม และหนังสืออ่านประกอบ

การสอนที่ผ่านมา ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง คือ เป็นผู้มีความรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้เกิดกับผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับฝ่ายเดียว โดยครูมุ่งหวังว่าการถ่ายทอดความรู้ของตนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และนำความรู้ไปใช้ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จากการประเมินผลการเรียนในระดับต่าง ๆ พบว่าผู้เรียนจำนวนมากมักเกิดการเรียนรู้ในระดับความรู้ความจำเท่านั้น และบางส่วนอาจจะเข้าใจถึงระดับความเข้าใจ และมีน้อยมากที่ได้ถึงขั้นการนำไปใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผล แสดงให้เห็นว่าการถ่ายทอดความรู้ของครูไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการได้ (วีระเดช เชื้อนาม. 2545 : 6) รวมทั้งกลยุทธ์การสอนของครู การขาดแหล่งการเรียนรู้ และการขาดสื่อการเรียนการสอน ที่น่าสนใจก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเบื่อการเรียน และมองว่าการเรียนรู้ไม่ใช่เรื่องสนุก และไม่มีความสุขในการเรียน (ผ่องศรี สมยา. 2544 : 7) ครูผู้สอนควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดไปสู่การเป็นมัคคุเทศก์ทางความรู้ และวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ ได้เนื้อหา อย่างไรก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนของครู และการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานนั้น สื่อการเรียนรู้อมีบทบาทและสำคัญมากสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียน หนังสือเป็นสื่อการเรียนรู้อที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นคนรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จากการอ่านหนังสือ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงจำเป็นต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการใช้หนังสืออ่านประกอบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดเพิ่มเติมได้กว้างขวางมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนก็ตาม จึงเห็นได้ว่าหนังสืออ่านประกอบมีความสำคัญต่อการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ดังที่ (สมพร จารุณฎ 2540 : 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบว่าเป็นหนังสือที่มีความจำเป็นในการส่งเสริมความรู้ ส่งเสริมสติปัญญา ส่งเสริมเจตคติที่ดี ส่งเสริมความเข้าใจและการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กให้มีพัฒนาการและทักษะที่ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านประกอบเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อัจฉริย์ คงเจริญเขตต์ (2540 : บทคัดย่อ) สร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพหนังสืออ่านประกอบอยู่ในระดับดี ส่วนครูผู้สอนประเมินประเมินประสิทธิภาพของหนังสืออยู่ในระดับดีมาก หนังสืออ่านประกอบวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีประสิทธิภาพ 87-83.25 และ 85.50/83.25 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านประกอบอยู่ในระดับดีมาก และจากผลการวิจัยของ ยุพิน โพธิ์ทอง (2544 : บทคัดย่อ) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ นักเรียนได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกิดนิสัยรักการอ่าน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเถกิง ตำบล ตาแดง อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีการวิจัย ดังนี้
กลุ่มตัวอย่าง
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเถกิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุรินทร์ เขต 3 ที่เรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 18 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

1. หนังสืออ่านประกอบ
 2. แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
 3. แบบสอบถามความพึงพอใจ สำหรับนักเรียนต่อการจัดกาเรียนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ
- การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในแต่ละประเภทของเครื่องมือไว้ดังนี้

1. หนังสืออ่านประกอบ

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม มาตรฐานที่ ส 1.1 อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน เพื่อใช้ในการสร้างหนังสือ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือประกอบ

1.3 จัดทำหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 7 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 เรื่องวันมาฆบูชา

เล่มที่ 2 เรื่องวันวิสาขบูชา

เล่มที่ 3 เรื่องวันอัฐมีบูชา

เล่มที่ 4 เรื่องวันอาสาฬหบูชา

เล่มที่ 5 เรื่องวันเข้าพรรษา

เล่มที่ 6 เรื่องวันออกพรรษา

เล่มที่ 7 เรื่องวันธรรมสวนะ

1.4 นำหนังสือที่จัดทำเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบถูกต้องของเนื้อหาและรูปแบบของหนังสือ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.5 นำหนังสืออ่านประกอบที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล เพื่อพิจารณาหาประสิทธิภาพของหนังสือ จากนั้นนำหนังสืออ่านประกอบ จำนวน 7 เล่ม ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

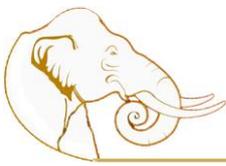
2.1 วิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (กรมวิชาการ.2551 : 4-11) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก เป็นข้อสอบวัดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ 30 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณา ตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และการเขียนตัวเลือกให้เหมาะสม ในขั้นตอนนี้ ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาลงความเห็นในข้อสอบแต่ละข้อว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ โดยตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC)

2.4 นำคะแนนการประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เชี่ยวชาญ มาหาดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC เลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.5 ปรับปรุงและพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นฉบับทดลองไว้จำนวน 30 ข้อ

2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเถิง ตำบลตาดอง อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

2.7 นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ โดยกำหนดคุณลักษณะ เพื่อประเมินตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ค่าความยากง่ายรายข้อและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยคัดเลือกข้อที่มีความยากง่ายข้อ ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.20-1.00 ไว้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 238- 239) ปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ได้ค่าความยากง่ายรายข้อตั้งแต่ 0.42- 0.75 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.25- 0.33 ดังตารางที่ 18 ในภาคผนวก 1

(2) หาค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบทั้งฉบับ คำนวณโดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson หรือ KR20 (บุญชม ศรีสะอาด 2545ช : 88)

2.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเถิง ตำบลตาดอง อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

3. แบบประเมินความพึงพอใจจากความคิดเห็นของนักเรียน

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้นั่งสืออ่านประกอบ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการกำหนดกรอบเนื้อหา แนวคิด ขอบข่ายโครงสร้างของคำถามเนื้อหา รูปแบบ โดยการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ครอบคลุมทุกด้านผู้วิจัยได้ใช้ส่วนประมาณค่า (Fating Scale) ซึ่งมี 5ระดับ จำนวน 10 ข้อตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด 2545ช: 99)

เกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

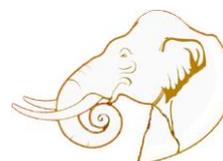
3 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาให้ป็น กระชับ สละสลวย และถูกต้อง และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงผลแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธี ของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ

3.5 นำคะแนนจากการประเมินแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าเฉลี่ย แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

3.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาผลการหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ของหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่พัฒนาขึ้น

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละของคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและคะแนนสอบหลังเรียน 3. วิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

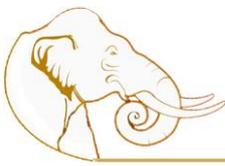
สรุปผลการวิจัย

1. การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่นำไปทดสอบหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามกับนักเรียน จำนวน 18 คน ได้ประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 รายละเอียดดังข้อมูลที่ปรากฏตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายการ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	ร้อยละ
คะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลระหว่างเรียน	70	54.00	82.72
คะแนนเฉลี่ยการจากวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน	30	24.70	82.33
ประสิทธิภาพเท่ากับ	83.70/82.33		

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ก่อนและหลังการจัดการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ย

หลังเรียนคือ 24.17 คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 80.56 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน รายละเอียดดังข้อมูลที่ปรากฏ ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มทดลอง	N		S.D.	ร้อยละ
ทดสอบก่อนเรียน	30	10.17	1.62	33.89
ทดสอบหลังเรียน	30	24.17	2.04	80.56

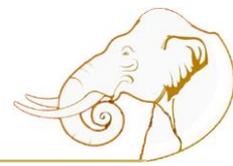
1. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีต่อการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับ มากที่สุด รายละเอียดดังข้อมูลที่ปรากฏ ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีต่อการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รายการ/ประเด็น	ระดับคุณภาพ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.ด้านเนื้อหา	3.40	0.52	ดีมาก
2.ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	3.20	.64	ดีมาก
3.ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้	3.25	.39	ดี
4.ด้านการวัดผลประเมินผล	3.28	.33	ดี
รวม	3.28	.47	ดีมาก

การอภิปรายผลการวิจัย

1.หนังสืออ่านประกอบเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.73/83.56 ซึ่งหมายความว่าหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ระหว่างเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.73 และมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงผลการเรียนของนักเรียนร้อยละ 83.56 แสดงว่า หนังสืออ่านประกอบมีประสิทธิภาพสูง

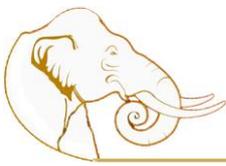

กว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, หน้า 8) อธิบายเกณฑ์การกำหนดประสิทธิภาพของสื่อว่า การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของสื่อการสอนนั้น เป็นขีดกำหนดที่เป็นที่ยอมรับว่า สิ่งใดหรือพฤติกรรมใดมีคุณภาพและหรือปริมาณที่จะรับได้ การตั้งเกณฑ์ ต้องตั้งไว้ครั้งแรกครั้งเดียว เพื่อจะปรับปรุงคุณภาพให้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่ตั้งไว้ จะตั้งเกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพไว้ต่างกันไม่ได้ ดังนั้นหากการทดสอบคุณภาพของสิ่งใดหรือพฤติกรรมได้ผลสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ย่อมมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 หรืออนุโลมให้มีความคลาดเคลื่อนสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5 โดยค่าประสิทธิภาพที่ได้ทั้งนี้เนื่องจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการวางแผนโครงของเนื้อหาออกเป็น 7 เล่ม โดยภายในเล่มประกอบไปด้วยส่วนของเนื้อหา แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และรูปภาพที่ใช้ภายในเล่มเป็นรูปภาพซึ่งถ่ายจากสถานที่จริงที่นักเรียนและครูได้ร่วมกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งดึงดูดความสนใจในการอ่านของนักเรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส (2551) กล่าวถึงลักษณะของหนังสือเพิ่มเติมไว้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีต้องใช้ภาษาที่ถูกต้องที่เข้าใจง่าย ถูกต้องตามหลักภาษาไทย มีความหมายชัดเจนเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้อ่าน และจะต้องมีภาพประกอบ ช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกใจ แซ่เอี้ย (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.38/88.06 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า หนังสืออ่านประกอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับนักเรียน

ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนเต็ม 30 คะแนน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 10.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 33.89 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 24.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.52 ซึ่งมีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับภฤชญา คำสีทิ (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การสร้างหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง ชุมชนแม่เหียะของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาทำให้ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ชุมชนแม่เหียะของเราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี และผลการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมนักเรียนมีคะแนนหลังการอ่านเฉลี่ยร้อยละ 77.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 65.00 สอดคล้องกับกรองแก้ว ศรีสุมานันท์ (2559: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด รักน้ำตกวังก้านเหลือง กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด รักน้ำตกวังก้านเหลือง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ

วัฒนธรรม โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมีระดับค่าความพึงพอใจสูงในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ผลเป็นเช่นนี้ เพราะหนังสืออ่านประกอบช่วยกระตุ้นความสนใจ สร้างความเข้าใจ ทำให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็นมากขึ้น หนังสืออ่านประกอบมีภาพและสีที่สวยงาม ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับ ปวีณา สง่าศรี (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่องการออกแบบหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม อยู่ในระดับมากทุกแบบโดยเรียงตามลำดับดังนี้ 1.แบบ Jan Tschichold ตัวอักษร นิรมิต ($\bar{X} = 4.16$) 2. แบบ Jan Tschichold ตัวอักษร มะลิ ($\bar{X} = 4.12$) 3. แบบ Pristly ตัวอักษร นิรมิต ($\bar{X} = 4.08$) และ 4. แบบของ Pristly ตัวอักษร มะลิ ($\bar{X} = 4.06$) และสอดคล้องกับกมลภรณ์ พรหมปัน (2559) ทำการศึกษา เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนิทานก้อมไถล่อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบึงคล้า จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพมีความเหมาะสมในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเอ็กกิง ตำบลตาตง อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เกิดการพัฒนาทักษะทั้งสี่ด้าน ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยกิจกรรมจากวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เกิดการเรียนรู้ที่สามารถตอบโจทย์การเรียนรู้ในห้องเรียนโดยอ้างอิงจากลักษณะต่างๆของผู้เรียนได้เกิดวิวัฒนาการในศตวรรษที่ 21 ให้มีการบูรณาการศาสตร์การเรียนรู้ที่หลากหลายรวมถึงการให้คุณค่ากับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ 1.1 การนำหนังสืออ่านประกอบไปใช้ ครูผู้สอนต้องใช้ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น และควรศึกษารายละเอียดก่อนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

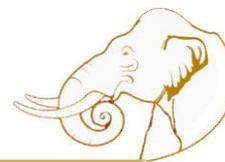
1.2 ในการจัดกิจกรรมการสอนผู้เรียนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่เปิดดูเฉลยก่อน

1.3 ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบจะสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหนังสืออ่านประกอบเพียงอย่างเดียว หากขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนและผู้เรียนด้วย ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนให้ผู้เรียนได้รับทราบวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรนำวิจัยการวิจัยเปรียบเทียบไปใช้กับสถานศึกษาอื่น และเนื้อหาวิชาอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาวิธีการใช้สื่อนวัตกรรมชนิดอื่นนอกเหนือจากการสร้างหนังสืออ่านประกอบเพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กมลภรณ์ พรหมปิ่น. (2559). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องนิทานก้อมไทหล่มสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบึงคล้า จังหวัดเพชรบูรณ์. *การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กรองแก้ว ศรีสุมานันท์. (2559). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด รักน้ำตกวังก้านเหลือง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- กฤษณา คำสิทธิ. (2556). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ชุมชนเหี้ยะของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปวีณา สง่าศรี. (2558). การออกแบบหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. (2545). “ครูยุคใหม่...ครูยุคปฏิรูป.” *วารสารวิชาการ*, เล่ม 5, 22
- วีระเดช เชื้อนาม. (2545). “การสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางบกพร่องจริงหรือ.” *วารสารวิชาการ*.
- สมพร จารุณี. (2540). *คู่มือการเขียนบันทึกคิดและสารคดีสำหรับเด็กหนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับ 4 กรมวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุดใจ แซ่เอี้ย. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2551). *การพัฒนาคุณภาพผลงานทางวิชาการด้วยนวัตกรรม 3 มิติ*. กรุงเทพมหานคร 21 เซ็นจูรี.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์*.